

RUIMTELIJKE VEILIGHEID

OVERZICHTSHANDLEIDING

COLOFON

ndvr cvba
Marialei 29 2018 Antwerpen
Tel +32 478 25 62 12

info@ndvr.be
www.ndvr.be

in opdracht van:
Stad Antwerpen

in het kader van een conceptsubsidie
van Vlaams Stedenbeleid

SYNOPSIS

Dit is de eerste van vier handleidingen die het eindresultaat vormen van het onderzoek 'Ruimtelijke Veiligheid', uitgevoerd door studie bureau ndvr in het kader van een conceptsubsidie van het Vlaams Stedenbeleid. Het onderzoek vormt de eerste stap in een zoektocht naar een geïntegreerde aanpak om om te gaan met onveiligheidsgevoelens van gebruikers in de publieke ruimte, in het bijzonder in relatie tot ruimtelijk ontwerp en heraanleg. Het onderzoek werd uitgevoerd op basis van 6 case-studies geselecteerd uit een longlist die werd aangereikt door de stad: Handelstraat, Schijnpoort, Astridplein, Falconplein, IGLO Linkeroever en Kioskplaats Hoboken. Het onderzoek stelt een sociaal-ruimtelijke aanpak voor die inzet op het aanboren van bestaande kennis in combinatie met specifieke analysemethoden. Dit werd vertaald naar vier concrete handleidingen:

Overzichtshandleiding: aanpak om de verschillende types publieke ruimte te categoriseren waarna voor een gerichte aanpak gekozen kan worden.

Fenomenenkaart: ruimtelijke vertaling van gebruikspatronen en interacties in een duidelijk document op basis van dialoog met lokale actoren.

Belevingsscan: analysemethode om ruimtelijke elementen te identificeren die een invloed kunnen hebben op de perceptie van (on)veiligheid.

Leefwereld: aanpak om de leefwerelden van bewoners en gebruikers in kaart te brengen zodat dit kan worden meegenomen in het ontwerpproces.

INHOUD

1

SITUERING

Kader van het onderzoek

Probleemdefinitie: Wat is ruimtelijke veiligheid?

Aanpak van het onderzoek

Handleidingen

2

AANPAK

Doelstelling

Processtructuur

3

OPMAAK

Plaatsen van cases

4

IMPLEMENTATIE

Verantwoordelijkheden

SITUERING

Waar de stad Antwerpen een voortrekkersrol in kan vervullen is het aanzetten van een 'stedelijk kenniscentrum' (of 'Antwerps platform') veiligheid en openbare ruimte in samenwerking met het academisch potentieel. (jury stedenbeleid)

De hardnekkige vraag naar concrete toolboxes, checklists en aanbevelingen is een logische reactie op de vrees voor een onderzoekslabyrint zonder uitgang. (jury stedenbeleid)

Het verhogen van de sociale cohesie en het wegwerken van een potentieel onveiligheidsgevoel moet op een duurzame wijze verankerd worden in het beleid, de vormgeving en het beheer van de publieke ruimte (...) vertaald in een toolbox, een checklist en concrete aanbevelingen en verwerkt in projectdefinities. (aanvraag conceptsubsidie)

INLEIDING: KADER VAN HET ONDERZOEK

Het onderzoek Ruimtelijke Veiligheid, waar deze vier handleidingen de output van vormen, kwam tot stand in het kader van een projectsubsidie van het Vlaams Stedenbeleid. Met dit onderzoek wil de stad Antwerpen een eerste belangrijke stap zetten in het verkennen van een geïntegreerde aanpak om om te gaan met de complexe thematiek van onveiligheidsgevoelens in de publieke ruimte en hoe dit zich kan vertalen naar richtlijnen voor het ontwerp, de heraanleg en de handhaving van het openbaar domein.

Doordat de stedelijke ruimte steeds intensiever gebruikt wordt en daarmee steeds meer eisen op de ruimte worden gelegd, kan het onveiligheidsgevoel stijgen indien een plek daar niet op is aangepast. Tegelijkertijd stijgt het besef dat dit niet enkel met repressieve maatregelen kan aangepakt worden, maar dat ook het thema veiligheid een participatieve, pro-actieve en positieve benadering vereist. Dit onderzoek wil daarom een belangrijke stap zetten in de zoektocht naar een gerichte manier van werken om het samenspel van ruimtelijke factoren, sociale gedragspatronen en percepties te vatten en in te zetten om te streven naar gerichte oplossingen. Dit vereist nieuwe inzichten aangezien de kennis van de relatie tussen sociale veiligheid en de publieke ruimte vandaag eerder beperkt is. Daarnaast vereist het maatregelen en analysemethodes die niet louter ruimtelijk of sociaal zijn, maar combinaties zoeken tussen beide en deze inzetten in een strategisch proces.

Deze complexe thematiek vereist dat er naast het creëren van bruikbare methodes of tools die onmiddellijk inzetbaar zijn ook bovenal moet ingezet worden op procesvoering, het aanboren van de bestaande lokale terreinkennis als het activeren van een dialoog. Op deze manier wordt er vermeden dat er al te snel teruggevallen wordt op 'checklists', kant en klare ontwerp oplossingen en generische aanpakken. Het uitgangspunt van dit onderzoek is dan ook dat er in de stad al heel wat kennis aanwezig is, maar dat deze versnipperd is over beleidsdomeinen en dat daarnaast sociale en ruimtelijke maatregelen en expertise vaak te weinig worden gecombineerd.

“

Het breken/buigen/bouwen principe dat gehanteerd wordt in het veiligheidsoverleg werkt goed en zorgt voor maatwerk. Binnen deze aanpak wordt een repressieve aanpak (bv. alcoholverbod) gecombineerd met individuele toeleiding naar hulpverlening en de opbouw van een buurtwerking of reële fysieke investeringen. (buurttoezichter)

De toezichtvergadering, in het leven geroepen tijdens de opstart van een integraal veiligheidsbeleid, vervult haar functie en houdt de vinger aan de pols. Het overleg zorgt ervoor dat er kort op de bal kan worden gespeeld en faciliteert een verbeterde samenwerking tussen verschillende diensten. De proactieve werking van de toezichtvergadering zou wel sterk kunnen worden verbeterd om nog effectiever te kunnen optreden. (politie)

Grootstedelijke plekken worden vaak gebruikt voor veel verschillende activiteiten op verschillende tijdstippen van de dag. Dit vergroot de kans op incidenten maar bepaalt ook de ruimtelijke kwaliteit en levendigheid van de stad. Is op zo'n pleinen de publieke toegankelijkheid van een plein maatgevend of de bereikbaarheid van een patrouille? (ontwerper)

”

PROBLEEMDEFINITIE: WAT IS RUIMTELIJKE VEILIGHEID?

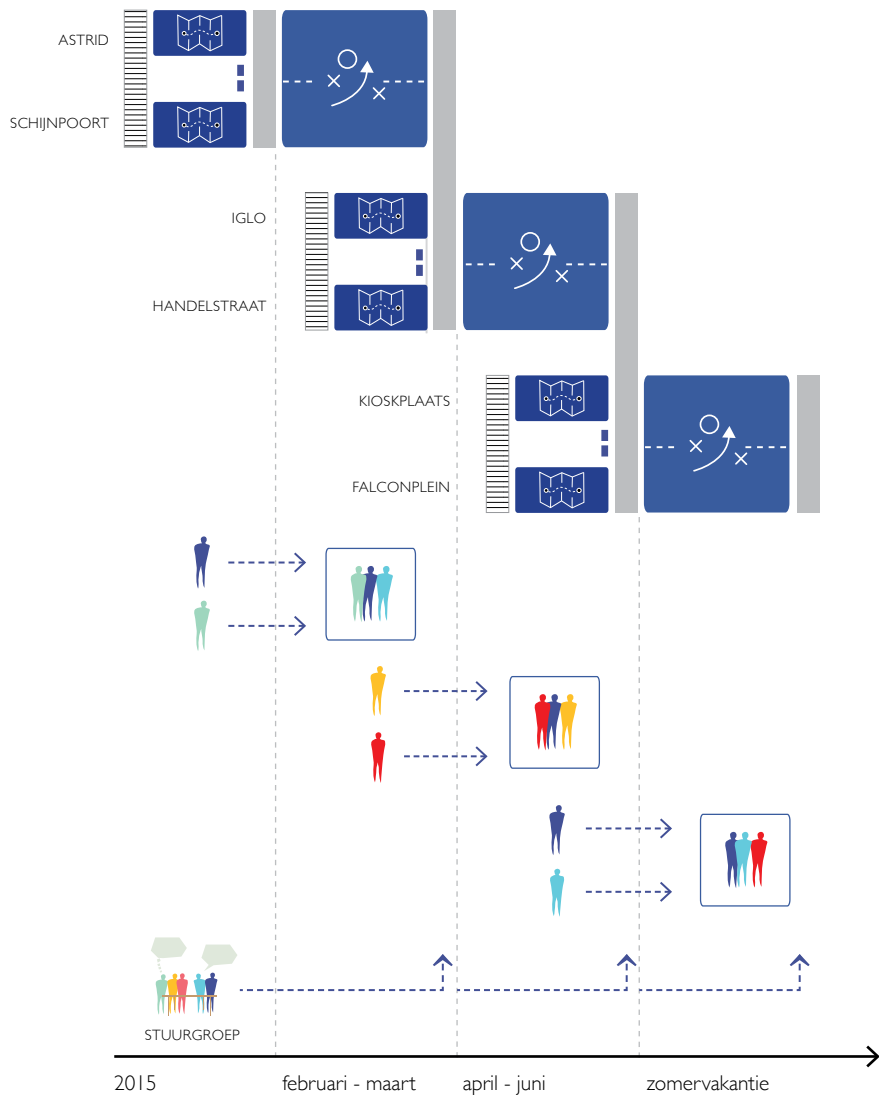
Binnen de verschillende stedelijke diensten leven er logischerwijs verschillende definities van wat ‘ruimtelijke veiligheid’ concreet betekent. Zo kunnen we tenminste drie duidelijke dimensies definiëren die gehanteerd worden in het beleid en elk op een specifieke manier een duidelijke ruimtelijke component hebben.

Handhaven van de veiligheid: Hoe de handhaving of controle kan gebeuren op een bepaalde plek wordt sterk beïnvloed door de manier waarop de publieke ruimte is vormgegeven. In het bestuursakkoord wordt er daarnaast ook gesproken van ‘criminaliteitsfaciliterende factoren’ in de publieke ruimte.

Beheersen van overlast: De grens tussen onveiligheid en overlast is vaak moeilijk te definiëren. Alleszins kunnen bepaalde vormen van overlast een impact hebben op de ‘leefbaarheid’ van een bepaalde plek, wat op zijn beurt het (on)veiligheidsgevoel mee bepaalt. Veel van de factoren die overlast kunnen veroorzaken hebben dan ook een ruimtelijke component: denk maar aan sluikestort, claimedrag van bepaalde plekken, lokale geluidsoverlast. etc.

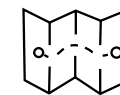
Beperken van het onveiligheidsgevoel: De ruimtelijke karakteristieken, de vormgeving van de publieke ruimte heeft rechtstreeks of onrechtstreeks een impact op het mogelijke gevoel van onveiligheid, of onbehagen zoals die ervaren wordt door de gebruikers ervan.

Deze drie dimensies zijn vaak nauw met elkaar verbonden : zo wordt overlast sneller geïnterpreteerd als iets ‘bedreigend’ wanneer er al een bepaalde perceptie van onveiligheid heerst. Dit onderzoek spitst zich verder vooral toe op deze laatste dimensie, die vaak moeilijker ‘kwantificeerbaar’ en tastbaar lijkt, waardoor er weinig concrete methodes bestaan om hiermee om te gaan, maar tegelijkertijd zeer sterk wordt beïnvloed door ontwerpkeuzes.

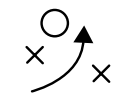
AANPAK VAN HET ONDERZOEK

Dit onderzoek werd uitgevoerd op basis van 6 cases die werden geselecteerd uit een longlist die werd opgesteld door de stad Antwerpen. Er werd uitgegaan van drie duidelijke basisprincipes: het opstellen van een ruimtelijke schets en het uitwerken van een ruimtelijke strategie, en dit in een iteratief onderzoeksproces. Met deze aanpak stelden we ons tot doel het onderzoek in te zetten om een dialoog te stimuleren tussen verschillende stedelijke actoren en zo een eerste stap te zetten in een leerproces. Het onderzoek werd iteratief uitgewerkt door verschillende cases na elkaar te analyseren en op elkaar te laten reageren, met regelmatige feedback van een uitgebreide stuurgroep. Een grondige analyse van de duo's van cases (ruimtelijke schets) werd gecombineerd met een zoektocht naar oplossingsstrategieën (ruimtelijke strategieën). Door dit proces te herhalen voor de opeenvolgende cases werd er ruimte gecreëerd voor experiment en verbetering.

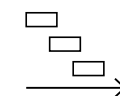
RUIMTELIJKE SCHETS

Aan het begin van elke case werd er telkens op zoek gegaan naar een manier om de problematiek van de case duidelijk te kunnen schetsen, in kaart te brengen, afhankelijk van de concrete probleemdefinitie. Op deze manier werden verschillende analysemethodes scherpgesteld.

RUIMTELIJKE STRATEGIE

Vanuit deze schets zijn we telkens op zoek gegaan naar hoe de analyse vertaald kan worden naar een strategisch proces en plan van aanpak op basis van één of meerdere workshops.

3 x 2 CASES

Het iteratief onderzoeksproces van 3x2 cases zorgde ervoor dat er uitwisseling kan ontstaan tussen de verschillende cases, waardoor de opdracht werd opgevat als een leerproces.

INHOUD	
	<p>1 SITUERING Categorisering Cases Probleemdefinitie</p>
	<p>2 AANPAK Doelstelling Processtructuur</p>
	<p>3 OPMAAK</p>
	<p>4 IMPLEMENTATIE</p>

HANDLEIDINGEN

Als output van het beschreven onderzoeksproces werden er 4 concrete handleidingen ontwikkeld, waarvan dit de eerste is. Deze worden telkens volgens dezelfde structuur opgebouwd in vier hoofdstukken. De beschreven methodes en processen worden daarbij telkens geïllustreerd met één of meerdere van de onderzochte cases. Deze handleiding volgt verder dezelfde structuur.

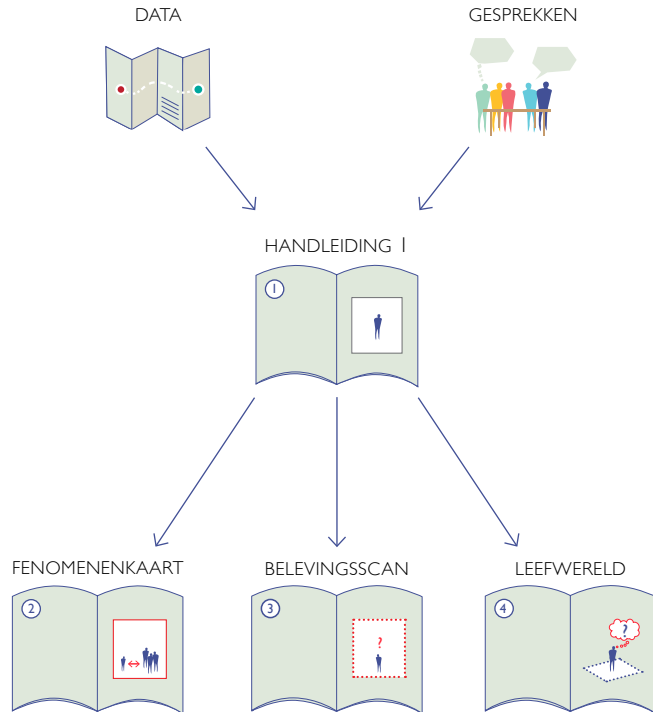
De situering duidt op wat voor types case de handleiding van toepassing is op basis van een categorisering en een duidelijke omschrijving van de probleemdefinitie. Hierbij wordt er steeds terugverwezen naar deze eerste handleiding die de methodiek van deze categorisering beschrijft. Op deze manier worden de cases gekaderd en wordt de vraagstelling scherp gesteld.

Onder het hoofdstuk aanpak wordt toegelicht wat de specifieke doelstelling is van de handleiding in kwestie, op welke manier deze een toevoeging doet aan de ‘klassieke’ manier van werken en schetst de processtructuur die daarmee gepaard gaat.

Onder het hoofdstuk opmaak worden de verschillende stappen van het proces precies beschreven en wordt in detail uitgelegd hoe de handleiding toe te passen.

In het laatste hoofdstuk implementatie worden er concrete suggesties gegeven hoe deze handleiding kan toegepast worden in de praktijk, op basis van feedback van de actoren en stadsdiensten die werden betrokken in het onderzoek.

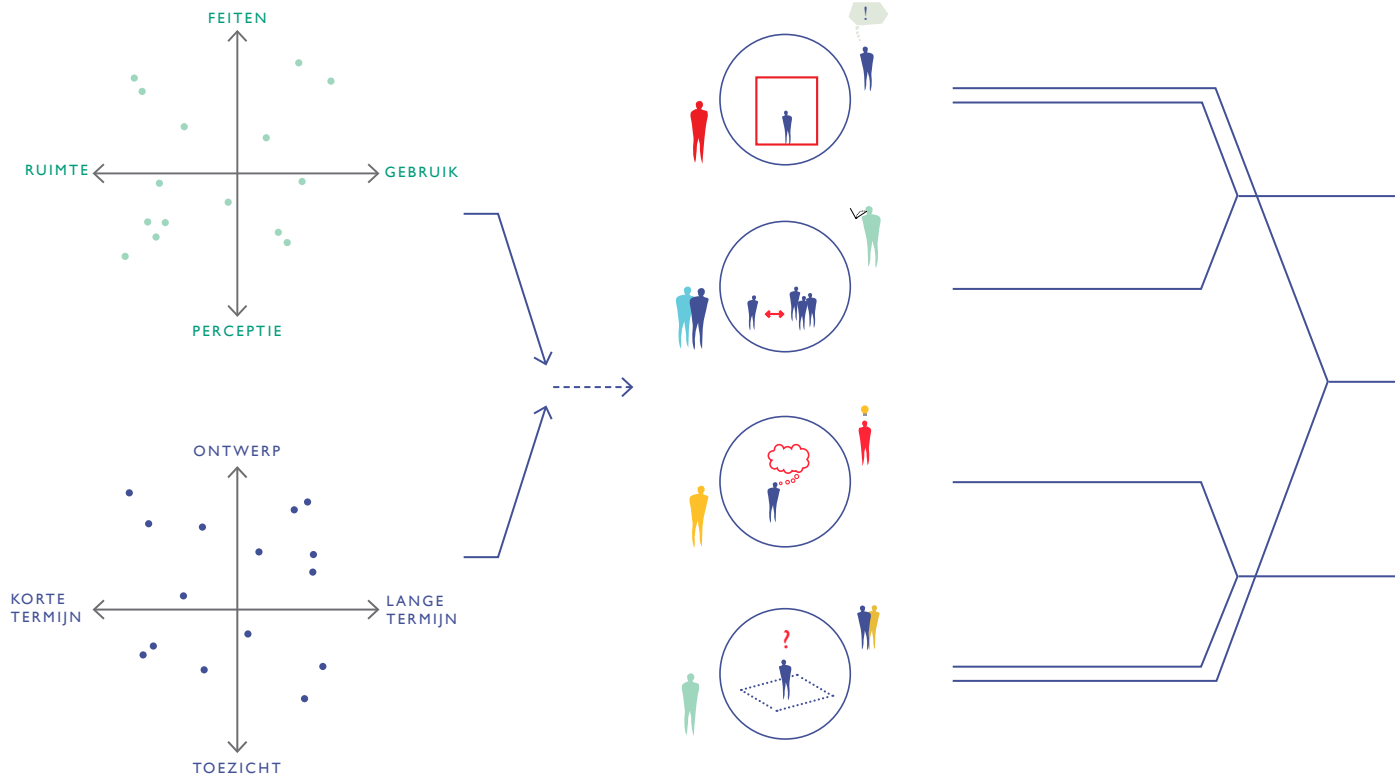
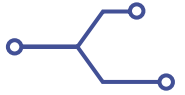
AANPAK

Deze handleiding wil een methode aanreiken om te komen tot een scherpe categorisering van bepaalde types publieke ruimte in relatie tot enerzijds de ruimtelijke veiligheidsproblematiek die daar speelt en de (al dan niet) vooropgestelde beleidsintentie. Deze wordt vervolgens gelinkt aan een duidelijke probleemdefinitie op basis van 4 probleemcategoriën. De voorgestelde categoriseringsmethode gebeurt daarbij op basis van beschikbare data in combinatie met verdiepende gesprekken met sleutelfiguren. Deze sleutelfiguren worden idealiter gekozen uit verschillende stedelijke diensten die in het veld werken en uitgebreid vertrouwd zijn met de context (zoals buurtregisseurs, politie of opbouwwerkers).

Op deze manier probeert deze handleiding de schijnbaar wat 'ontastbare' en complexe kwestie van ruimtelijke veiligheid enigzins te objectiveren door een scherpe categorisering voor te stellen die handvaten biedt om duidelijk te kiezen voor een prioritaire aanpak. Op basis van deze categorisering en probleemdefinitie verwijst deze handleiding de lezer door naar één van de andere drie handleidingen waar telkens een aanpak verder wordt uitgewerkt (fenomenenkaart, belevingsscan en leefwerelden).

Deze handleiding valt te beschouwen als een stramen om tot een voorzichtige probleemstelling te komen en van daaruit door te verwijzen naar een specifieke aanpak. De verschillende handleidingen zijn daarbij ook combineerbaar, maar deze manier van werken geeft vooral een aanzet om te bepalen welke analyse prioritair is, afhankelijk van wat er doorweegt in de probleemstelling. Deze handleiding wil daarom geen vaste matrix of flowchart bieden, maar een manier van werken om een betere vat te krijgen op ruimtelijke veiligheidsproblematieken.

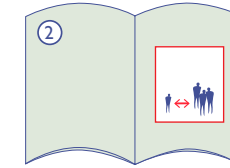
PROBLEEMDEFINITIE

In dialoog met sleutelfiguren wordt er scherpgesteld welke combinatie van vier typerende probleemcategoriën er doorweegt binnen de case. Dit vormt een tweede stap in de categorisatie. Dit zal ook bepalen welke actoren later in het proces ingeschakeld worden.

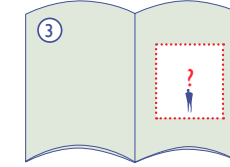
CATEGORISERING

Aan de hand van het situeren van een case op twee assenkruisen kan een case gecategoriseerd worden. Dit gebeurt enerzijds op basis van het ruimtelijk 'veiligheidsprofiel', anderzijds op basis van de beoogde beleidsintentie.

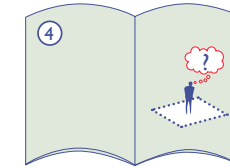
FENOMENENKAART

BELEVINGSSCAN

LEEFWERELD

AANPAK

Op basis van de categorisering en probleemdefinitie wordt een gepaste aanpak gekozen voor verder onderzoek. Hierbij wordt er doorverwezen naar één van de drie andere handleidingen.

OPMAAK

FEITEN & GEBRUIK

PERCEPTIE & GEBRUIK

PERCEPTIE & RUIMTE

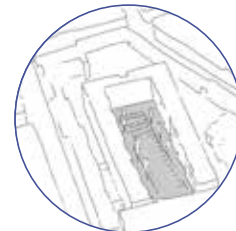
FEITEN & RUIMTE

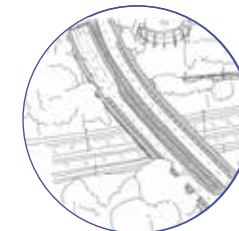
PIETER POTBUURT

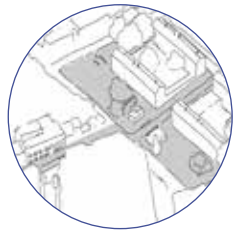
TERLOPLEIN

GEELHANDPLAATS

RINGBRUGGEN

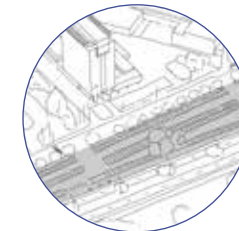
HANDELSTRAAT

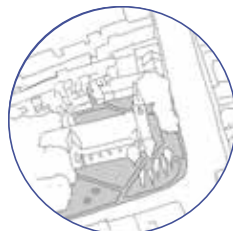
SINT-ANDRIESPLAATS

DRAAIBOOM

DESGUINLEI

KIOSKPLAATS

ROZEMAAI

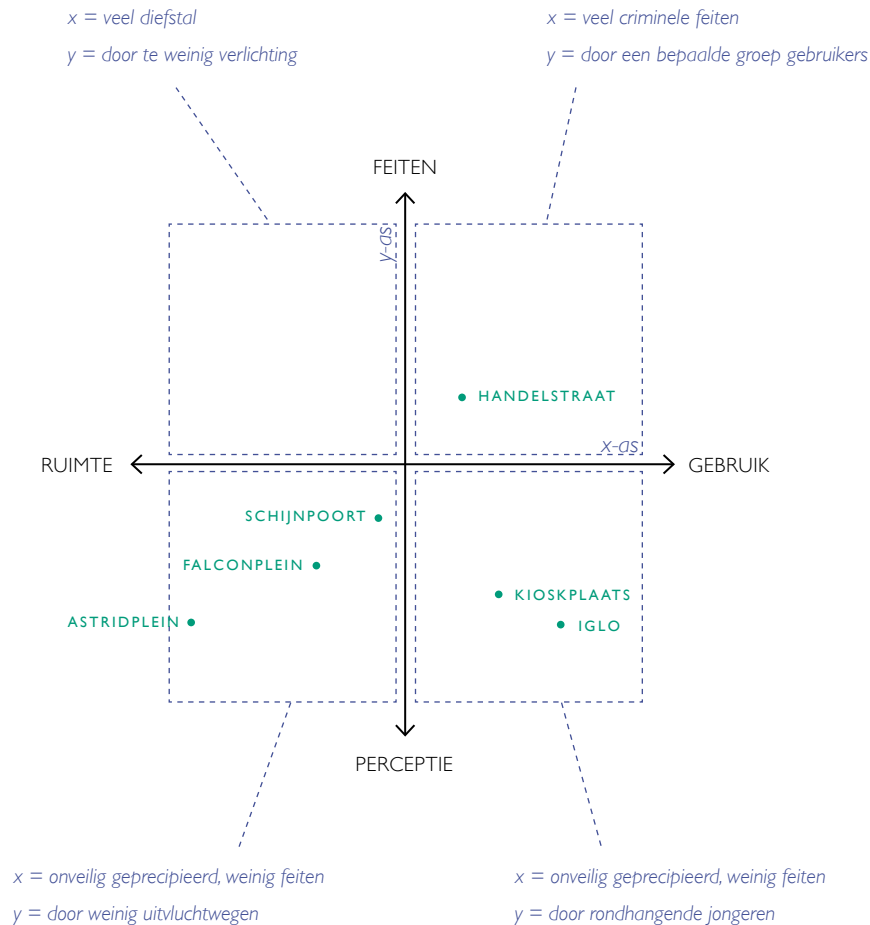
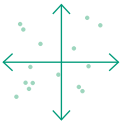
SORGHVLIETPARK

IGLO

FALCONPLEIN

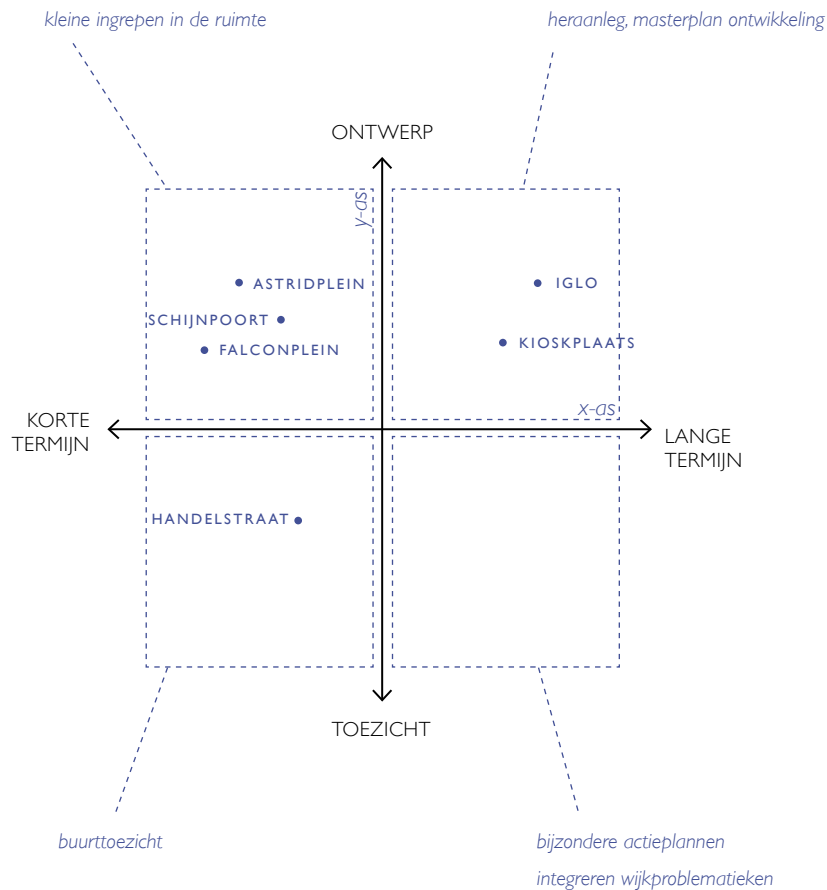
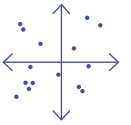

RUIMTELIJK VEILIGHEIDSPROFIEL

De eerste categorisering die wordt gehanteerd is het bepalen van het 'ruimtelijk veiligheidsprofiel'. Het ruimtelijk veiligheidsprofiel van een plek is een specifieke combinatie tussen de aard en de oorzaak van het (gepercipieerde) onveiligheidsgevoel. Het gaat hierbij enerzijds om een spectrum van feitelijke tot gepercipieerde onveiligheid: gebeuren er veel daadwerkelijke feiten en is het onveiligheidsgevoel daar een gevolg van of is dit eerder relatief en overweegt daarom vooral de perceptie? Anderzijds kan een case geplaatst worden op het spectrum tussen ruimte en gebruik: heeft het onveiligheidsgevoel voornamelijk te maken met de fysieke kenmerken van de ruimte of gaat het eerder om bepaalde types van gebruik of sociale interacties die dit gevoel oproepen? Deze categorisering is daarbij niet absoluut, maar wil aangeven welke aard en oorzaak doorweegt, de overhand heeft.

Zo ontstaat telkens een specifieke combinatie: zoals plekken met een feitelijke veiligheidsproblematiek die te wijten is aan fysieke kenmerken (bv. zeer donkere ruimten met daardoor meer kans op diefstal) of plekken met een gepercipieerde veiligheidsproblematiek die vooral een gebruiksoorzaak lijkt te hebben (bv. verschillende pleinen die door rondhangende jongeren als onveilig worden gepercipieerd zonder dat feitelijke data dit ondersteunen). Om deze positionering te bepalen kan enerzijds een beroep gedaan worden op bestaande data van politie of buurtmonitor en anderzijds een gesprek met een aantal sleutelactoren worden georganiseerd. Een combinatie tussen feiten en ruimte valt echter buiten dit onderzoek. In deze situaties is er een minder grote complexiteit aanwezig en is onmiddellijke actie aangewezen.

Ter illustratie toont de afbeelding hiernaast de categorisatie van de verschillende cases die verder worden gebruikt doorheen de handleidingen. Belangrijk is hierbij aan te geven dat deze categorisatie vooral dienst doet als een eerste inschatting die wordt verfijnd door deze in combinatie te bekijken met de volgende categorisering.

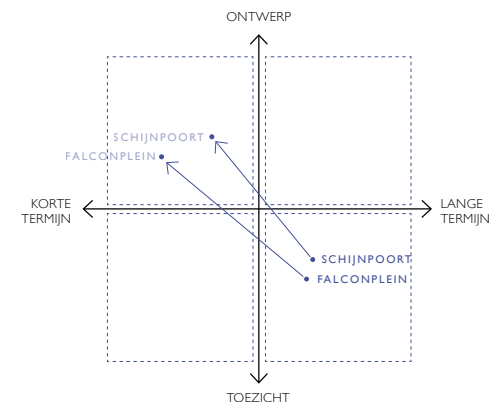

PROCES

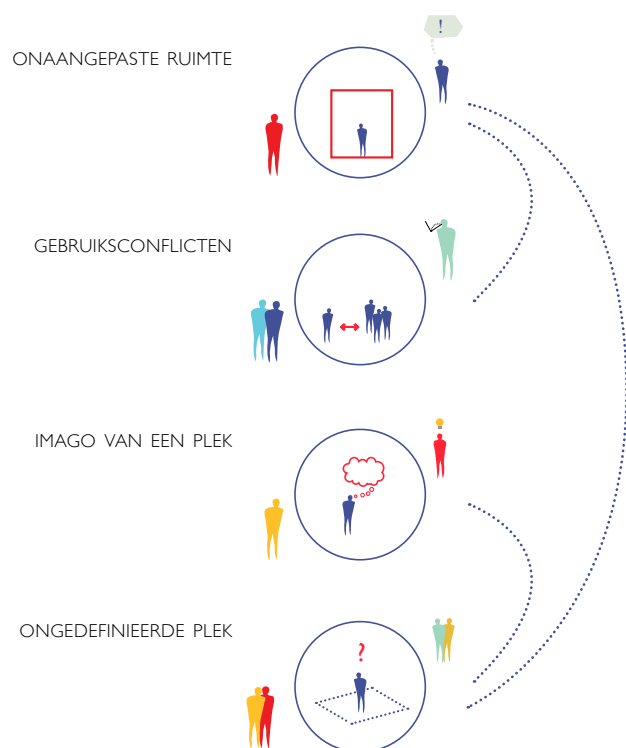
Een tweede categorisering baseert zich op de beleidsintentie die al dan niet vooropgesteld is. Hierbij wordt aangeduid of er enerzijds de keuze wordt gemaakt om vooral in te zetten op ontwerp (voor bv. een heraanleg) of eerder op toezicht. Anderzijds wordt aangeduid of de beleidsintentie zich eerder richt op een aanpak voor de korte of lange termijn.

Zo kan er geopteerd worden voor het zoeken naar een ontwerpgerichte oplossing op de lange termijn, zoals bv. een uitgebreide heraanleg of een masterplan. Ontwerpgerichte oplossingen op de korte termijn gaan eerder over kleine ingrepen bv. om tegemoet te komen aan een bepaald specifiek probleem. Daarentegen kan er ook specifiek gekozen worden voor een toezichtsgerichte aanpak op de korte termijn. Belangrijk is hierbij aan te geven dat combinaties tussen deze intenties uiteraard mogelijk zijn binnen een geïntegreerde aanpak.

Wanneer de beleidsintentie zich enkel toespitst op toezicht op de lange termijn (bv. welzijnswerk) stellen we dat er geen duidelijke ruimtelijke beleidsintentie is uitgesproken om om te gaan met de ruimtelijke veiligheidsproblematiek. In dit geval is het belangrijk toch een keuze te maken binnen de andere mogelijke beleidsintenties.

Voor de cases Falconplein en Schijnpoort is er bijvoorbeeld geen duidelijke ruimtelijke beleidsintentie gedefinieerd. Inspelend op de probleemstelling, wordt voorgesteld om te opteren voor ontwerpmatige oplossingen op de korte termijn.

PROBLEEMSTELLING

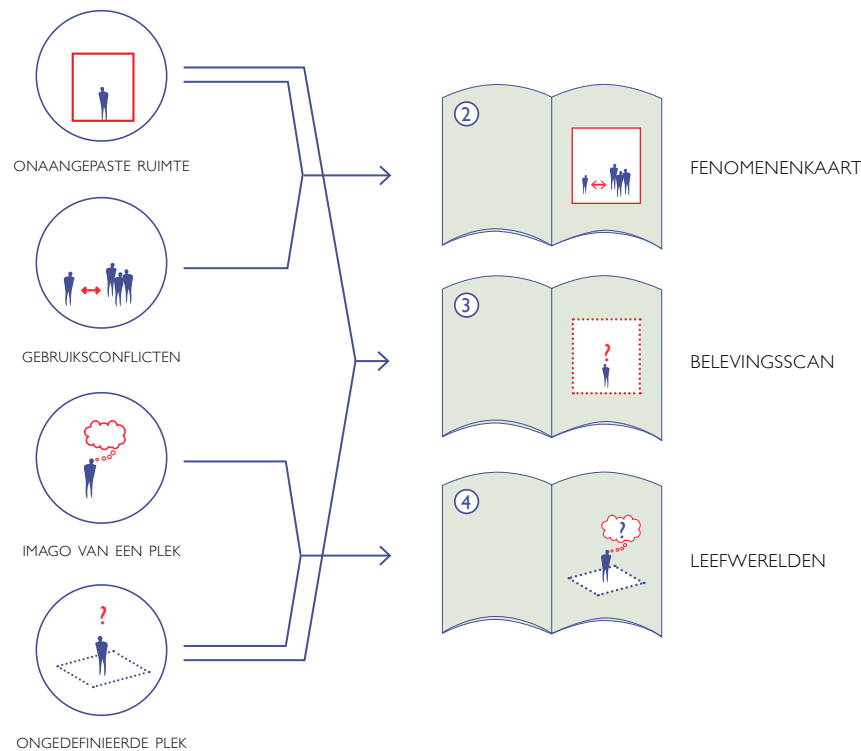
Naast de categorisering op basis van ruimtelijk veiligheidsprofiel en beleidsintentie, kan een case verder geplaatst worden op basis van de onderlinge verhouding tussen vier mogelijke probleemcategoriën die een duidelijke invloed hebben op het ruimtelijk (on)veiligheidsgevoel. Dit gebeurt op basis van een gesprek met sleutelfiguren die vertrouwd zijn met deze publieke ruimtes (zoals buurtregisseurs, politie of andere veldwerkers).

Onaangepaste ruimte: Een eerste probleemstelling stelt dat wanneer de vormgeving van de publieke ruimte niet is aangepast op het eigenlijke gebruik ervan, dit kan bijdragen aan het onveiligheidsgevoel. Zo kunnen fysieke elementen bv. zorgen voor desoriëntatie of ondergebruikte plekken etc.

Gebruiksconflicten: Een tweede probleemstelling geeft aan dat wanneer de publieke ruimte intensief gebruikt wordt er verschillende claims worden gelegd op de ruimte die soms met elkaar in conflict kunnen komen.

Imago van een plek: Verder kan het negatieve imago dat gecreëerd wordt rond bepaalde plekken een sterke invloed hebben op het gepercipieerde gevoel van onveiligheid.

Ongedefinieerde plek: Wanneer publieke ruimtes geen eenduidige identiteit hebben, kan dit een impact hebben op het veiligheidsgevoel. Dit kan enerzijds wanneer op een plek waar net veel verschillende types gebruikersstromen samenkomen (zoals een transitplek als het Astridplein) of het anderzijds net gaat om een erg ongecontroleerde ruimte (zoals bv. een parking).

AANPAK

In het gesprek met de sleutelfiguren wordt scherp gesteld welke (combinaties van) probleemcategorieën het meeste doorwegen. Op basis hiervan (in combinatie met de categorisering op basis van veiligheidsprofiel en beleidsintentie) kan vervolgens een aanpak gekozen worden. Hierbij wordt dan ook doorverwezen naar de respectievelijke handleiding waar telkens de bijhorende aanpak wordt ontvouwen.

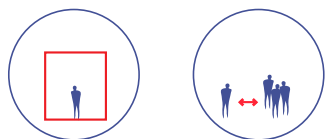
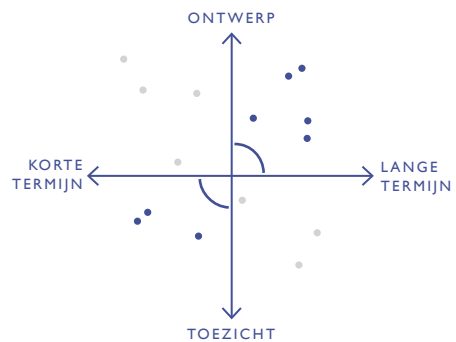
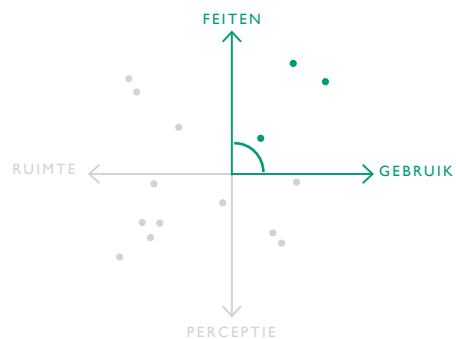
Onaangepaste ruimte - gebruikscnflcten: Wanneer een ruimte intensief gebruikt wordt door diverse types gebruikers, worden verschillende claims gelegd op eenzelfde plek. Indien de ruimte hier niet op aangepast is of beperkte mogelijkheden biedt, kunnen er daarom gebruikscnflcten ontstaan. Hierbij wordt doorverwezen naar handleiding 2 Fenomenenkaart.

Onaangepaste ruimte - ongedefinieerde plek: Wanneer ruimtes dienst doen als transitplekken, waar verschillende stromen en types ruimtegebruik samenkomen, kunnen ruimtelijke elementen erg bepalend zijn voor het veiligheidsgevoel. Wanneer de ruimte het vlot samengaan van verschillende stromen niet voldoende faciliteert kan dat leiden tot desoriëntatie en onzekerheid. Bepaalde ontwerpkeuzes of keuzes in de publieke (her)aanleg kunnen hierop een grote impact hebben. Hierbij wordt doorverwezen naar handleiding 3 Belevingsscan

Imago - Ongedefinieerde plek: Rond bepaalde plekken kan er een hardnekkig negatief imago heersen, wat vaak resulteert in een gebrek aan toe-eigening. Daarnaast houdt dit vaak verband met het feit dat de ruimte en het programma niet tegemoetkomen aan de werkelijke leefwereld en noden van bewoners en gebruikers. Hierbij is het belangrijk dat dit wordt meegenomen in een ontwerpproces. Hierbij wordt doorverwezen naar handleiding 4 Leefwerelden.

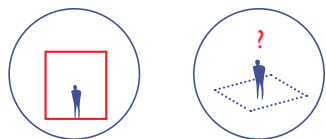
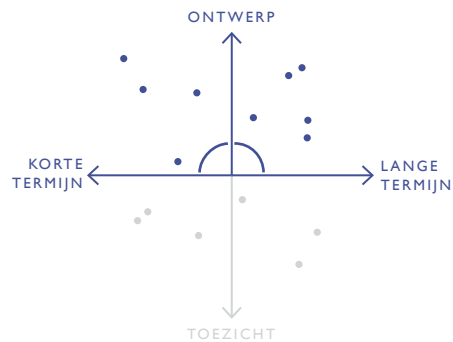
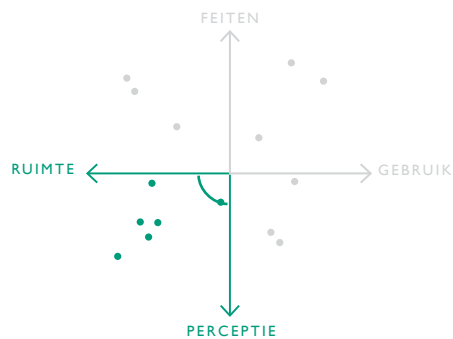
Op de volgende pagina volgt een overzicht van de verschillende categorisering en probleemstellingen die overeenstemmen met de drie volgende handleidingen.

HL 2 - FENOMENENKAART

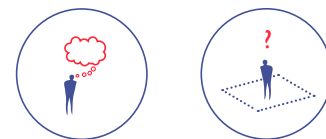
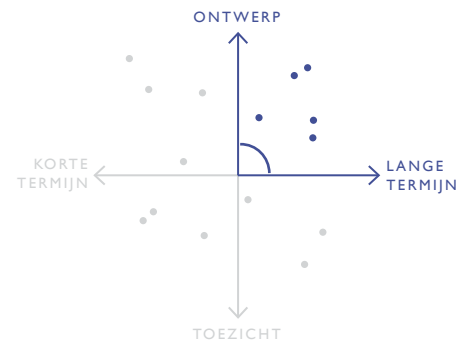
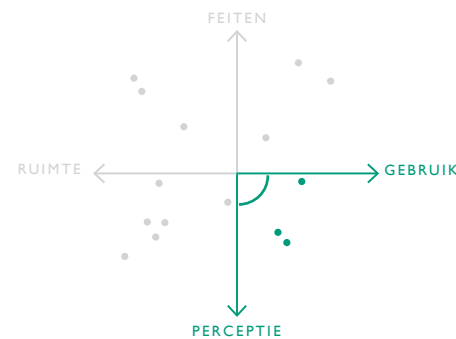
Het ruimtelijk veiligheidsprofiel bevindt zich in het kwadrant feiten en gebruik. Het onveiligheidsgevoel heeft vooral te maken met het feit dat de ruimte niet aangepast is aan gebruikspatronen wat leidt tot gebruikskonflicten. De fenomenenkaart zet zowel in op het opmaken van een referentiedocument voor heraanleg of ontwerp (lange termijn), als concrete sociale actiepunten (korte termijn).

HL 3 - BELEVINGSSCAN

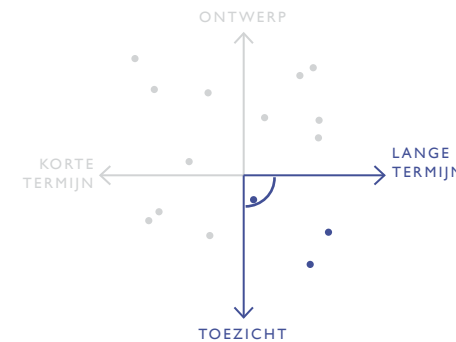
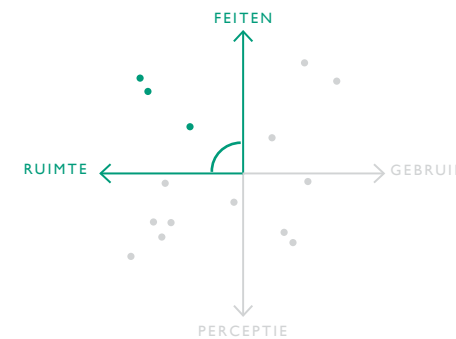
Het ruimtelijk veiligheidsprofiel bevindt zich in het kwadrant ruimte en perceptie. Het onveiligheidsgevoel heeft vooral te maken met het feit dat ruimtelijke elementen verschillende stromen niet voldoende faciliteren of net het gevoel van ongemak versterken op een ondergebruikte plek. De belevingsscan identificeert ruimtelijke pijnpunten die kunnen worden opgelost (korte termijn) en vormt daarnaast een disussietool voor ontwerp (lange termijn).

HL 4 - LEEFWERELDEN

Het ruimtelijk veiligheidsprofiel bevindt zich in het kwadrant gebruik en perceptie. Het onveiligheidsgevoel heeft vooral te maken met een gebrek aan toe-eigening dat verband houdt met een negatief imago. De handleiding leefwerelden geeft een processtructuur aan om in ontwerpprocessen (bijv. een masterplan) in te spelen op de werkelijke leefwerelden, diversiteit, betrokkenheid en noden.

BUITEN DIT ONDERZOEK

Wanneer het ruimtelijk veiligheidsprofiel zich in het kwadrant feiten en ruimte bevindt, is onmiddellijke en gerichte actie vanzelfsprekend om de ruimte hieraan aan te passen. Het kwadrant lange termijn en toezicht wijzen daarnaast op een afwezige ruimtelijke beleidsintentie. De combinatie van deze twee kwadranten valt daarmee buiten het spectrum en de probleemstelling van dit onderzoek.

IMPLEMENTATIE

RONDETAFLGESPREK

Tim Devos (studiebureau ndvr)

Pim van Gestel (Samen leven / Sociale planning)

Ilse Rossou (Samen leven / Buurtregie)

Veva Roesems (Stadsontwikkeling / Ruimte)

Emmy Camps (Stadsontwikkeling / Ontwerp en uitvoering)

Paule O'Kelly de Galway (Stadsontwikkeling / Ontwerp en uitvoering)

Jan Peeters (Stadsontwikkeling / Ontwerp en uitvoering)

Jan Pirenne (Stadsontwikkeling / Ontwerp en uitvoering)

Bob Lens (Stadsontwikkeling / Ontwerp en uitvoering)

Jaana Perdieu (Stadsontwikkeling / Ontwerp en uitvoering)

In een rondetafelgesprek werd deze handleiding voorgesteld aan een aantal personen die betrokken werden doorheen het onderzoek. Op deze manier werd er feedback gegeven op het onderzoeksproces, de bruikbaarheid van de handleiding en hoe er concreet mee aan de slag kan worden gegaan. Hieronder volgt een overzicht van de voornaamste opmerkingen en discussiepunten.

- “ *Waar een case gepositioneerd wordt op de 2 beschreven assenkruisen (volgens ruimtelijk veiligheidsprofiel en proces) is steeds sterk afhankelijk van de prioriteiten en keuzes zoals die gemaakt worden door het beleid. Daarom is het misschien niet aan de ontwerper om deze categorisering te bepalen.*
- “ *Om de cases erg precies te kunnen situeren op de assen en om te vermijden dat dit niet te subjectief is, is het misschien aangewezen om een weging te bepalen die procentueel aangeeft op welke domeinen wordt ingezet. Bv. 50% op ontwerp, 30% op straathoekwerk, 20% op technische aspecten. Dit is echter niet evident aangezien dit wellicht fundamenteel verschillend is voor elke plek die bestudeerd wordt.*
- “ *Het indelen van cases op de assen werkt verhelderend, maar is niet eenvoudig voor zij die nog niet vertrouwd zijn met deze manier van werken en bijgevolg niet ten volle begrijpen hoe de categorisering in zijn werk gaat. Daarom is het nodig dat het gevolgde onderzoeksproces geduid wordt en dat duidelijk wordt aangegeven hoe en waarom deze handleidingen gehanteerd moeten worden. Dit zal een belangrijke rol spelen om het toekomstig gebruik van de handleidingen te stimuleren.*
- “ *Het plaatsen van de cases en het scherpstellen van de probleemstelling kan ook gedurende het proces veranderen. De vraag is op welke manier hiermee moet worden omgegaan.*

- “ *Wanneer we te maken hebben met grootschalige projecten wordt er logischerwijs op verschillende domeinen gewerkt. Daarom is het vaak te ‘eng’ om een case volledig in één van de vier vakken te situeren.*
- “ *Men kan zich de vraag stellen in hoeverre het altijd noodzakelijk is om te kiezen voor één van de vier kwadranten in het assenkruis. Hoewel het categoriseren uiteraard verhelderend werkt kunnen de aanpakken beschreven in de handleidingen ook ‘op zichzelf’ gehanteerd worden.*

